

## Kjeller Gård

I minnelige tider har stjernehimmlen lyst over den høytliggende Kjeller gård - en gammel jernaldergård med kokegrop og stolpehull. Senere har den blitt hjem for stortingsmenn, ordførere og Norges første flyplass.

Gårdstunet ligger fritt og høyt med utsikt over myrene Kjellervolla (Kjeller Volden) og Kjellermyra (Kjeller Myren), der Nitelva slynger seg gjennom. Kjeller Gård har 2500 års lang historie, helt fra før-romersk jernalder.

Arkeologiske utgravninger gjort av Universitets Oldsakssamling avdekket funn på høyden nord for hovedbygningen. Det er funnet ildsteder, stolpehull, graver, deler av en oldtidsvei og rester av en gårds-smie hvor jernnagler er funnet. Deler av en fire meters bred oldtidsvei, en såkalt hulvei, er også kommet frem. Veiens bredde kan tyde på at dette har vært en hovedferdselsvei fra Vika til Opplandene. Dateringer viser at området har hatt en sammenhengende jordbrukskultur siden yngre steinalder.



I Diplomatarium Norvegicum leser vi at gården het Tiællum i 1325. I 1342 var skrivemåten Tiollum. I 1404, Tielle. I lensregnskaper fra 1577 er gården omtalt som Kieller østre og Kieller vestre. I 1666 het gården Kielder.

I 1822 forpaktet Lars Peter Selboe gården. Han var fra Kongsberg, var garver, gårdbruker og politiker. Åtte år senere eier han eiendommen. Selboe ble stortingsrepresentant i periodene 1833-1851. I sin første periode engasjerte han seg i debatten om kommunalt selvstyre, og var sterkt delaktig i utarbeidelse av lovforslaget til formannskapsloven som ble vedtatt i Stortinget i 1837. Samme år (1837) ble han valgt til Skedsmos første ordfører. De første årene ble kommunens formannskapsmøter avholdt på gården.

Det er ikke utenkelig at Selboe var involvert i politikken om etablering av Eidsvollbanen og flomkontroll i Øyeren. Begge tiltak skapte grubonn for Lillestrøm som "Flisbyen". Han døde i 1856, to år etter at jernbanen kom til Lillestrøm.

Etter Lars Petter Selboes død i 1856 samlet sønnen, Jens Nicolai Selboe (1829-1905), Kjeller vestre og østre til ett bruk. Som sin far, ble han både ordfører (1858) og stortingsmann (4 perioder fra 1868-1879). Hageanlegget på sydsiden av huset ble anlagt samme år som Selboe forlot Stortinget i 1879. Våningshuset på Kjeller "vestre" ble bygd i sveitserstil omkring 1890. Sønnen til Jens Nicolai, Lars Petter f. 1858 - 1900 døde fem år før sin far.



Etter tre generasjoner i familien Selboes eie ble gården solgt til Martin Hansen Brøther og Nils Claus Ihlen i 1910. Ihlen var bedriftseier og venstrepolitiker. Han var annet eier av Strømmen Mekaniske Verksted og Støperi frem til 1908. Han ble utnevnt til utenriksminister i 1913-1920, og var blant Norges lengst sittende utenriksministre. Som tidligere jernbanefabrikkeiere og lokal industrialist er det interessant å spekulere om han så potensialene med myrområdene på Kjeller Gård. To år etter at Ihlen fikk skøte til gården inngikk forsvarret (Militæretaten) en leieavtale på 40 dekar av Kjellermyra til flyplass. I 1914 ble det leid ytterligere 30 dekar. Som utenriksminister utstedte Ihlen skjøte til et større areal til militæretaten i 1917. Om Ihlen hadde eierandeler i flyfabrikken er ikke avklart.

Kjeller har landets eldste flyplass og hadde både flyfabrikk og flyskole her i tillegg til operative flyavdeling frem til 2. verdenskrig. På sletta og høyden vest for Kjeller gård ble det bygget boliger og kaserner til militært personell (Kjellerbyen). Boligene her ble bygget ut med det engelske hagebyrinsippet som forbilde. Vide gater med store forhager og god plass for lys og luft.



Sommeren 1970 gikk staten, ved den såkalte Kjeller-komiteen, inn for ervervelse av store arealer. Dette inkludert Kjeller gård for å sikre at Forsvarets virksomhet kunne fortsette på Kjeller. Forslaget fikk ikke gjennomslag. I stedet ble det fremmet en stortingsproposisjon om kjøp av Kjeller gård for veterinærhøgskolen. I januar 1971 besluttet Stortinget å erverve Kjeller gård til forsøksgård. NVH Kjeller (Norges Veterinærhøgskoles forsøksgård) fant seg vel til rette på Kjeller og da de etter 11 år måtte flytte til Asker kom det frem at «det er stikk i strid med våre ønsker», i følge avisintervju med lederen.

I 1982 inngår Norges Vel (Det kongelige Selskap for Norges Vel) en femårig leieavtale for drift av Kjeller gård. For forsøksvirksomhet med frøavl. Driftsbygningen inngår ikke i leieavtalen, men øvrige bygninger kan benyttes av den nye leieren.

Kjeller Flyhistoriske Forening (KFF) har i en periode tatt vare på huset.

Utsikten mot Haneborgåsen, Skjetteneåsen og Gjelleråsmarka er blitt stadig mer folksomt.

Stjernene over Kjeller Gård lyser som de alltid har gjort og ild som brant i kokegropen i oldtiden erstattes nå med ild som tennes i gasspeis og grill. Gården har en lang og sammensatt historie. Fremtiden blir etterhvert historien.